

ROMÂNIA
Proiectul „Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienți”
(INPCP)

Termeni de referință

*Servicii de consultanță în vederea elaborării de scheme pentru utilizarea eficientă și
sustenabilă a investițiilor proiectului la nivelul comunităților*

1. Context

Romania a primit un împrumut de la Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD) și un Grant de la Fondul Global de Mediu (GEF) pentru a sprijini implementarea Proiectului „Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienți” (*Proiectul*) în perioada 2008-2017, în localitățile selectate ca vulnerabile sau potențial vulnerabile la poluarea cu nutrienți. Obiectivul de dezvoltare al Proiectului este de a sprijini Guvernul României în îndeplinirea cerințelor Directivei Nitrați a UE la nivel național prin (a) reducerea descărcărilor de nutrienți în corpurile de apă, (ii) promovarea schimbărilor comportamentale la nivelul comunelor, și (c) întărirea capacității instituționale și de reglementare. Obiectivul final este de a reduce pe termen lung descărcarea de nutrienți și de alți poluanți din agricultură în Dunăre și Marea Neagră, printr-un management integrat al solului și apelor.

Data de închidere a împrumutului original pentru INPCP a fost 31 mai 2017. În continuarea acestui proiect, Ministerul Apelor și Pădurilor (MAP) a primit o finanțare adițională (FA) pentru ca proiectul să finanțeze costurile asociate implementării activităților proiectului inițial la nivel național, pentru parcursul unei perioade de șase ani. În cadrul finanțării adiționale vor fi menținute obiectivele și structura Proiectului „Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienți” cu mici modificări care să reflecte realitatea curentă și lecțiile învățate în cadrul proiectului inițial. Finanțarea adițională va finanța lucrări, bunuri, servicii și costuri de operare și va avea patru componente, care sunt în mare măsură aceleași cu cele ale proiectului inițial: (i) Componenta 1: Investiții la nivelul comunităților locale pentru reducerea poluării cu nutrienți; (ii) Componenta 2: Sprijin pentru întărirea și creșterea capacității instituționale; (iii) Componenta 3: Conștientizare publică și sprijin pentru informare; (iv) Componenta 4: Management de proiect.

Finanțarea adițională a proiectului a intrat în vigoare pe 13 aprilie 2017 și a fost ratificată de către România prin Legea nr. 46/03.04.2017. Data de închidere a proiectului este 31 martie 2022.

Intervențiile propuse prin Finanțarea Adițională se vor baza pe succesul și lecțiile învățate din proiectul inițial, ca și pe cele provenite din proiecte similare implementate în Europa și Asia Centrală, precum și în alte zone.

Agencia de implementare a proiectului, Ministerul Apelor și Pădurilor, intenționează să utilizeze o parte din fondurile proiectului pentru finanțarea unui studiu referitor la operarea durabilă a investițiilor realizate în cadrul proiectului inițial.

2. Aspecte generale

Investițiile finanțate în cadrul proiectului inițial sunt formate din:

- platforme comunale de depozitare a gunoiului de grajd și seturi de echipamente pentru operarea platformelor, în 81 de localități;
- zece sisteme de canalizare, din care cinci au inclusă și câte o stație de epurare;
- o instalație pilot de producere a biogazului.

În conformitate cu aranjamentele de implementare a proiectului, costurile investițiilor construite au fost împărțite între Proiect (95%) și beneficiar (5%). Drepturile de proprietate ale investițiilor finalizate au fost transferate gratuit beneficiarilor finali (comune), cu condiția ca acestea să fie operate corespunzător și să fie folosite în scopul pentru care au fost construite.

Din rapoartele anuale ale comunelor, precum și din vizitele periodice ale echipei UMP s-a constatat că există unii beneficiari care nu au putut asigura operarea durabilă a investițiilor, din diferite motive, cum ar fi:

- în cazul platformelor de depozitare a gunoiului de grajd: (i) autorizația de funcționare nu a fost încă emisă, (ii) imposibilitatea beneficiarilor de a stabili aranjamentele instituționale pentru colectarea, depozitarea și utilizarea gunoiului de grajd, (iii) fermierii nu au fost informați despre existența unor astfel de platforme și nici despre regulile de operare ale acestora, (iv) platformele rămân pline pentru că fermierii nu sunt interesați să ia înapoi gunoiul de grajd compostat, iar comuna nu este capabilă să îl valorifice, (v) drumurile de acces către platformă sunt într-o stare proastă (care sunt în responsabilitatea autorităților locale), (vi) constrângeri bugetare și de personal la nivelul comunităților locale (primăriei);
- în cazul sistemelor de canalizare: (i) existența unui număr mic de racordări; (ii) gospodăriile sunt reticente să se racordeze la sistemul de canalizare deoarece consideră că taxa lunară și costurile de racordare aferente serviciilor de canalizare sunt prea ridicate comparativ cu veniturile lor; (iii) locuințele mai vechi nu au toalete sau băi care să fie racordate la sistemul de canalizare, iar cadrul legislativ nu este suficient de clar pentru a impune racordarea;
- în cazul instalației de biogaz: deși performanțele tehnice ale instalației de biogaz sunt cele proiectate, costurile de operare sunt mai ridicate, iar veniturile obținute mai scăzute decât estimările inițiale. Acest fapt se datorează în principal scăderii semnificative a valorii și numărului de certificate verzi obținute din producția de biogaz, precum și a valorii scăzute a prețului/unitate obținut pentru energia electrică produsă și distribuită în rețea. De asemenea, mai există și costuri asociate achiziției și transportului materiilor prime (gunoi de grajd și siloz).

3. Descrierea serviciilor

Obiectivul general al serviciilor solicitate este de elabora scheme pentru utilizarea durabilă și eficientă a investițiilor realizate în cadrul Proiectului prin pregătirea de **Ghiduri Operaționale, care să fie implementate de autoritățile locale** și care să asigure o utilizare

durabilă a acestor tipuri de investiții, respective pentru platforme de depozitare a gunoiului de grajd, sisteme de canalizare și instalații de biogaz. Aceste ghiduri vor fi adaptate specificului investiției și comunei/localității în care a fost realizată aceasta. Ghidurile trebuie să fie realiste, aplicabile în totalitate și aprobate de autoritatea locală.

4. Scopul serviciilor

Se estimează că Consultantul va desfășura următoarele activități, fără a se limita însă la acestea:

- evaluarea situației actuale a tuturor investițiilor care au fost realizate în comune/orașe:
  - o evaluarea tehnică a investițiilor și identificarea oricărei probleme care există sau poate influența sustenabilitatea investiției;
  - o realizarea unei analize financiare și identificarea problemelor de natură financiară care influențează sustenabilitatea, sursele de finanțare (de ex: buget local, taxe de la membrii comunităților locale, vânzarea de "produse" care rezultă din operarea investiției, alte surse sau o combinație a acestora);
  - o evaluarea acordurilor, a înțelegerilor (aranjamentelor) administrative și identificarea de oportunități și obstacole în funcționarea investiției;
  - o realizarea unui studiu social și identificarea cel puțin a următoarelor: (1) gradul de conștientizare a membrilor comunităților locale cu privire la investiții; (2) opinia membrilor comunității cu privire la investiție; (3) în ce măsură sunt dispuși membrii comunităților să plătească pentru serviciile furnizate de autoritățile locale în ceea ce privește operarea investiției și (4) corelarea/legătura dintre nivelul de sărăcie al comunei/orașului și gradul de operabilitate (funcționare) a investiției.
- clasificarea comunelor/orașelor pe baza unei set de indicatori cheie în vederea standardizării unui număr de Ghiduri Operaționale (numai pentru comune care au platforme de gunoi de grajd):
  - o stabilirea unui set de indicatori cheie (de exemplu – posibilitatea ca autoritățile locale să finanțeze serviciile de la bugetul local, interesul populației pentru a plăti serviciile, capacitatea de a vinde "produsele" rezultate în urma operării investiției etc);
  - o acordarea de punctaje comunelor/orașelor incluse în grupul țintă;
  - o elaborarea unei scale, ca urmare a setului de indicatori cheie, care să permită o clasificare a comunelor/orașelor în grupuri omogene din punct de vedere al operării investițiilor. Fiecare categorie de comună/oraș va avea Ghiduri Operaționale aplicabile în totalitate la situația economică, socială și juridică a comunelor aflate în categoria respectivă.
- elaborarea unui model de afaceri pentru asigurarea sustenabilității adaptat la categoria comunei/orașului și care să includă cel puțin:
  - o cadrul legal și soluția economică pentru selectarea operatorului investiției;
  - o planul de afaceri pentru operarea investiției;
  - o planul de conștientizare destinat beneficiarilor investițiilor.
- elaborarea Ghidurilor Operaționale – prima versiune;

- organizarea de consultări cu autoritățile locale având ca scop principal obținerea acordului acestora pentru implementarea Ghidurilor Operaționale:
  - o analiza Ghidurilor Operaționale cu reprezentanții autorităților locale;
  - o negocierea și modificarea Ghidurilor Operaționale până când se ajunge la forma finală de comun acord, fără a se schimba substanțial eficiența Ghidurilor în asigurarea sustenabilității;
  - o obținerea acordului autorităților locale care vor implementa planul negociat sub forma unui Memorandum de Înțelegere, având ca anexă Ghidurile Operaționale agreeate de către părți.
- revizuirea Ghidurilor Operaționale pe baza consultărilor cu autoritățile locale – forma finală și aprobarea de către UMP.

La transmiterea propunerii tehnice, Consultantul va pune la dispoziție și un plan de acțiune detaliat care să urmărească structura de mai sus, însoțit de un grafic Gantt pentru planificarea serviciilor.

Consultantul poate adăuga sau elimina elemente din structura definită mai sus, în cazul în care consideră că în acest fel va îmbunătăți rezultatele serviciilor.

5. Rezultate și livrabile

Consultantul va furniza cel puțin următoarele:

- un plan de acțiune detaliat, pentru a fi aprobat de UMP;
- un raport al stadiului investiției pentru fiecare comună/oraș în care există astfel de investiții, și care să rezulte din planul de acțiune aprobat de UMP;
- indicatori cheie pentru clasificarea comunelor/orașelor, precum și o metodologie pentru clasificarea comunelor/orașelor care vor primi investiții viitoare, inclusiv clasificarea tuturor comunelor/orașelor în care există deja o investiție;
- un model de afaceri pentru fiecare tip de comună/oraș;
o primă variantă a Ghidurilor Operaționale pentru fiecare tip de investiții și tip de comună/oraș;
- memorandumuri de înțelegere semnate cu fiecare autoritate locală în care există o investiție;
- forma finală a Ghidurilor Operaționale pentru fiecare tip de investiție și tip de comună/oraș.

Prima variantă și forma finală a Ghidurilor Operaționale, pentru fiecare tip de investiție și tip de comună/oraș, care va include, dar nu se va limita la:

- metodologia de selecție a unui operator pentru investiții;
- un plan de afaceri care să asigure sustenabilitatea financiară a investiției, inclusiv sursele de finanțare;
- proceduri operaționale și fișe de post pentru personalul operatorului (doar în cazul în care operatorul este autoritatea locală sau un consorțiu dintre autoritatea locală și o companie și care este coordonat de către autoritatea locală);

- o prognoză financiară pentru următorii trei ani;
- un plan de conștientizare pentru comunitatea locală, inclusiv pentru materialele care vor fi distribuite (broșuri, pliante).

6. Durata serviciilor

Se preconizează ca serviciile de consultanță să se desfășoare pe o perioadă de 12 luni și să înceapă în termen de o săptămână de la semnarea contractului. Coordonatorul clientului va stabili împreună cu Consultantul un plan de activități la începutul derulării serviciilor.

7. Cerințe de raportare

Pe perioada de derulare a serviciilor, Consultantul va transmite următoarele rapoarte:

Raport	Termen de predare
Raportul inițial: Raportul nr. 1: include un plan detaliat de acțiune, după aprobarea acestuia de către UMP	În termen de două săptămâni de la semnarea contractului
Raport intermediar: Raportul nr. 2 care include un raport al stadiului investițiilor din fiecare comună/oraș în care există o astfel de investiție, ca urmare a planului de acțiuni aprobat de către UMP	În termen de cinci luni de la aprobarea Raportului nr. 1
Raport intermediar: Raportul nr. 3 include indicatorii cheie pentru clasificarea comunelor/orașelor, împreună cu o metodologie de clasificare a comunelor/orașelor în care se vor realiza investiții viitoare, inclusiv o clasificare a tuturor comunelor/orașelor în care există deja o investiție	În termen de o săptămână de la aprobarea Raportului nr. 2
Raport intermediar: Raportul nr. 4 include modelele de afaceri pentru fiecare tip de comună/oraș	În termen de o lună de la aprobarea Raportului nr. 2
Raport intermediar: Raportul nr. 5 include o primă versiune a ghidurilor operaționale pentru fiecare tip de investiții și tip de comună/oraș	În termen de două săptămâni de la aprobarea Raportului nr. 4
Raport intermediar: Raportul nr. 6 include memorandumurile de înțelegere semnate cu fiecare autoritate locală în care există deja o investiție Interim	În termen de trei luni de la aprobarea Raportului nr. 5
Raportul final: Raportul nr. 7 va include forma finală a ghidurilor operaționale pentru fiecare tip de investiții și categorie de comună/oraș	În termen de două săptămâni de la aprobarea Raportului nr. 6

Toate rapoartele vor fi predate în două exemplare tipărite în limba română și două exemplare tipărite în limba engleză, semnate de către echipa/colectivul de elaboratori și aprobate de către conducerea Consultantului, împreună cu versiunile electronice ale acestora (format *.pdf* și *Word* editabil) pe CD.

8. Profilul consultantului

Serviciile de consultanță vor fi realizate de către o firmă de consultanță, un institut de cercetare, o universitate sau o asocierie de astfel de companii sub forma unui Joint Venture (JV) cu:

- experiență dovedită (cumulată) în consultanță pentru dezvoltarea afacerilor, de cel puțin trei ani:
  - o evaluarea afacerilor;
  - o restructurarea afacerilor;
  - o planificarea afacerilor;
  - o administrarea afacerilor și implementarea planurilor de afaceri;
- experiență dovedită în acordarea de consultanță pentru administrația locală, de cel puțin 3 ani:
  - o acordarea de consultanță pentru aranjamente instituționale, întărirea capacității instituționale.

Acordarea de asistență tehnico-economică în domenii conexe specificului investițiilor va fi considerată un avantaj.

Echipa Consultantului va include următoarele tipuri de experți cheie, fără a se limita la aceștia:

- Team Leader – expert în dezvoltarea afacerilor, cu cel puțin 10 ani de experiență în management, preferabil în domeniul agriculturii durabile/protecției mediului, care deține o diplomă de studii universitare, are abilități bune de raportare și o experiență ca Team Leader/Manager de proiect în cel puțin alte două proiecte;
- un expert specialist în protecția mediului/agricultură/poluarea cu nutrienți, cu o experiență de cel puțin cinci ani în aspecte practice referitoare la prevenirea poluării apei din surse agricole, inclusiv în ceea ce privește aspectele relevante ale gestionării îngrășămintelor și gunoierului de grajd și care deține cel puțin studii universitare finalizate printr-o diplomă;
- un expert tehnic pentru evaluarea tehnică a investițiilor (inclusiv a tuturor documentelor pentru autorizații), cu o experiență de cel puțin cinci ani în managementul construcțiilor civile, inclusiv cu experiență în procedurile legale pentru obținerea tuturor autorizațiilor și acordurilor necesare, având cel puțin studii universitare finalizate cu diplomă în domeniul construcțiilor civile;
- un expert tehnic în producerea de biogaz – pentru evaluarea tehnică a investiției (inclusiv a tuturor documentelor pentru autorizații), cu o experiență de cel puțin cinci ani în proiectare/management/întreținerea instalațiilor de producere a biogazului, cu experiență **internațională** în operarea instalațiilor de biogaz, având cel puțin studii universitare tehnice finalizate cu diplomă;
- un expert sociolog – pentru elaborarea metodologiei pentru studii sociale, inclusiv a instrumentelor necesare (chestionare, ghiduri pentru organizarea de focus-grupuri, interviuri etc), analiza și interpretarea datelor referitoare la răspunsul comunităților,

având cel puțin cinci ani de experiență în domeniul cercetărilor sociale, și având cel puțin diplomă de studii universitare în sociologie;

- un expert jurist care să analizeze aspectele legale ale operării investiției, cu o experiență de cel puțin cinci ani în domeniul juridic, având o bună cunoaștere a legislației și reglementărilor din domeniul administrației publice și locale, și având cel puțin studii universitare finalizate cu diplomă în domeniul juridic;
- un expert în domeniul managementului calității, pentru elaborarea procedurilor și a fișelor de post, având cel puțin cinci ani de experiență în domeniul managementului calității și a sistemelor integrate de management, și având cel puțin studii universitare finalizate cu diplomă;
- un expert în comunicare pentru elaborarea planului de conștientizare și a conținutului materialelor, având cel puțin cinci ani de experiență în domeniul comunicării și o bună cunoaștere a grupului țintă din zona rurală, și având cel puțin studii universitare finalizate cu diplomă.

Personalul suport și cel pentru sprijin logistic va fi asigurat, după caz, pentru furnizarea neîntreruptă și de calitate a serviciilor.

9. Facilități puse la dispoziție de client

Clientul va pune la dispoziție toate datele și informațiile existente referitoare la scopul serviciilor și care vor fi solicitate în mod rezonabil de Consultant pentru realizarea sarcinilor în cadrul acestui contract.

10. Aranjamente instituționale

Consultantul își va desfășura activitatea în strânsă colaborare cu specialiștii UMP INPC.

Toate rapoartele elaborate de consultant vor fi înaintate reprezentantului autorizat al UMP INPC pentru analiză și aprobare de către comisia nominalizată de Client în acest sens. Toate rapoartele vor fi înaintate în două exemplare tipărite, precum și în format electronic, în limbile engleză și română.

După caz, Consultantul va răspunde tuturor comentariilor transmise de Client prin modificarea, amendarea sau completarea rapoartelor și retransmiterea acestora Clientului, în termen de maxim 15 zile lucrătoare de la primirea unor astfel de comentarii.

Plata se va face pe baza facturilor emise de Consultant, precum și a rapoartelor intermediare și a celui final, aprobate de Client.